

v literaturi individualizirajo, so ti konji dobili vsak svoj prilastek. Ta nad Avianom, Staničev, je Cimòn del Cavallo, Konjski špik nad Tabljem je Cavallo di Pontebba, v Karniji so še Cavallo di Sauris, Cavallo di Cervia, v mejnem grebenu Piccolo Cavallino (Kleiner Kinigat, 2671 m), v pogorju Grigne Sasso Cavallo, sicilski konj je Pizzo Cavallo itd.

Na Siciliji je velegora Etna, največji aktivni vulkan Evrope.³⁶ Mi vemo za grško ime te silne gorske gromade, v mestu ter posebno med izobraženci se čuje imenovati jo Mongibello,³⁷ a podgorci ji pravijo kratko la Montagna, gora. Mont Blanc ima v ljudstvu še danes več različnih imen, svoj čas se je pisal tudi Les Glacières (ledenice). Za Matterhorn, Mont Cervin, Monte Cervino, sem slišal v njegovem vznožju, v zgornji dolini Aosta, ime la Granta Becca, veliki kljun. Za slavne Cime di Lavaredo so po zemljevidih pisali Monte Bello, včasih Sasso di Tomiél in kdove kako še. Duranno je najlepša gora v Clautanskih Alpah. Prvi ji je stopil na teme, leta 1874, angleški kapetan kaj eksotičnega imena Utterson Kelsö. Okoli Duranna se je potem v opisih pristopov spletalo toliko lepe romantike kot za malokatero drugo goro. Tudi Kugy je Durannu s toplimi besedami celoma odprl svojo pesniško dušo.³⁸ In veste, kakšno ime ima pri dolincih Duranno, ta sončni velikan? Becco dell' Oca, gosji kljun.

(Se nadaljuje)

Zgodovina alpinističnega kluba SKALA

Zgodovina Turistovskega kluba Skala je bila napisana ob proslavi 40-letnice organiziranega alpinizma v Sloveniji, ki ga je ta organizacija utemeljila in razvijala vse dotlej, dokler ni moralo njeno delovanje prenehati. S tem je bil dan okvir orisa zgodovine in nakazan način, kako naj se prikaže pomen kluba in njegove dejavnosti.

To zgodovino, ki jo je napisal dr. Vladimir Škerlak, je objavljala Planinski Vestnik od avgustovske številke 1961. do marca 1962. Spis je zasnovan zelo široko, žal preširoko. Prvo desetletje obstoja Skale Škerlak še ni bil član kluba in tudi ne aktiven alpinist ter ni doživel klubskega življenja ravno v času, ki je bil, lahko rečemo, klasična doba Skale, in je bil zanjo značilen silen dvig slovenske alpinistike in celotnega alpinizma.

Mogoče je, da napisana zgodovina zaradi gornjega dejstva ni stvarno prikazana, temveč enostransko. V spisu so veliko preveč poudarjena razna malenkostna trenja, nasprotstva, spori, ki so imeli interni klubske značaj in so se poravnavali med članstvom ali pa v odboru. V ta oris ne spadajo drobni, notranji ali celo administrativni dogodki, posebno še, če za celotno sliko klubske dejavnosti niso pomembni. Veliko premalo pa je poudarjena pozitivna stran Skale, njeno konstruktivno delo v klubu med članstvom in za široko javnost, njeni blesteči uspehi na alpinističnem področju ter njen strmi vzpon.

Kdor bere Škerlakovo zgodovino Skale in nima drugih virov, bi dobil popolnoma napačno in skaženo predstavo o tej organizaciji. Mislil bo, da so bili skalaši častihlepni, prepirljivi in nedisciplinirani ljudje, pravo nasprotje pravilnemu liku alpinista; ideološko da so bili neenotno orientirani in neuravnovešeni, klub so izrabljali za svoj osebni sloves in slavo in za svoje gmotne koristi; s komolci so si krepko pomagali naprej brez ozira na slavno skalaško »tovarištvo«, odrivali so drug drugega, samo da bi sebe spravili v ospredje; veliko izmed njih in celo vodilni funkcionarji niso bili niti plezavci niti revni »šodrovci«, temveč preprosti nedeljski izletniki, ki so po izletu obvezno zavili v gostilno; dolgoletni predsednik Skale prof. Janko

³⁶ Višina variira, kakor pri vseh vulkanih. Leta 1900 je bila 3274 m, leta 1932 3263 m, leta 1937 3313 m.

³⁷ Iz arabskega Gibel Utlamat, arab. gebel = gora.

³⁸ »Aus dem Leben eines Bergsteigers«, 1925, str. 199—200.

Ravnik po svoji miselnosti ni bil alpinist in je bil nasprotnik plezanja, kritiziral je težke plezalne ture ter je propagiral markiranje potov; pod pritiskom članov plezavcev je pa pogosto menjal svoje ideološko usmerjanje v alpinistično smer, vendar se je vedno vračal nazaj k svoji konservativni estetski miselnosti; kolikor je bilo plezavcev, so zelo skrivali svoje plezavne načrte in so bili ljubosumni na vsako navezo, ki je razen njih preplezala kako prvenstveno smer; kriza Skale se je začela že kmalu po njegovem rojstvu, ko se je leta 1922. ubil v Turski gori Karleto Tauzher; Skala je postala smučarski klub z nekaj fotografi esteti in par redkimi plezavci, ki pa niso imeli pri klubu nobene besede, ampak so bili le nekaj malo pomemben privesek; Skala je izključevala iz svoje organizacije dobre plezavce alpiniste brez tehtnih razlogov; idejno je propadla že za časa izdelovanja svojega filma in pozneje še bolj v času gradnje koč na Voglu; matični klub si je bil s podružnicami stalno v laseh ter se je moral z njimi boriti za svoj prestiž; tudi s Slovenskim planinskim društvom je bila Skala vedno navzkriž: Že takoj po ustanovitvi Skale, pa tudi pozneje, ko je bil pod predsedstvom dr. Pretnarja ustanovljen akademski alpinistični odsek, ki je bil Skali huda konkurenca.

Bravcem Škerlakove »zgodovine« se bodo nehote vrivale take misli. Naj citiramo še nekaj odstavkov iz tega spisa:

Planinski Vestnik, leto 1961. št. 8. stran 372.: »Skala se spremeni iz kluba, v katerem je dosti smučarjev, v smučarski klub. V tem klubu je nekaj fotografov, tu pa tam celo kak skromen alpinist, toda tudi ta je pod nadzorom.«

Leto 1961. št. 8 stran 373.: »Ta zelo razgibana doba je namreč bila polna notranjih nasprotij in protislovij. Razplet vsega tega pa je bil deloma izrazito negativen. — Predvsem značilno nasprotje med smučarsko-tekmovalno, alpinistično in estetsko-kulturno miselnostjo.«

Leto 1961. št. 8. stran 373.: »Vse te teze in antiteze pa se niso rešile sintetično, temveč je zaradi njih nastala niti ne preveč skrita kriza, ki je z leti pod vplivom novih okoliščin postala tako huda, da se je resno pojavilo vprašanje, ali ima Skala še pravico do obstoja. — Vkljub vsemu temu pa so največji zunanji uspehi Skale sledili v naslednji dobi. Toda bili so le zunanji, notranjih protislovij niso rešili.«

Leto 1961. št. 8. stran 377.: »Uradno« stališče odbora od alpinistike je bilo negativno. Zapisana je izjava iz tega časa (5. X. 1922): »V Skali se goji tudi plezavstvo in to utegne škodovati ugledu kluba.«

Leto 1961. št. 8. stran 393.: »V smučarski dobi, ko je povprečen skalaš bil ljubljanski malomeščan, so skupni izleti postali družbena prireditev po formuli: navkreber — navzdol — gostilna — ples — vlak — domov.«

Leto 1961. št. 8. stran 395.: »Poseben problem v kadrovskih težavah Skale je tvorilo vprašanje članic. — Razlika med spoloma je povzročila težave v klubu. V klub je prišlo veliko oseb, ki jim je šlo le za družbo, ne pa za alpinizem. — Naval 'dam' je uničil prvotni špartanski način kluba. — Drugič: V zvezi z ženskami je prišlo do hudih sovraštav. Nekatere alpinistke se med seboj niso razumele, točneje povedano, sovražile so se.«

Leto 1961. št. 8. stran 396.: »Leta 1935. je bil še en škandal, potem pa je to vprašanje nehalo obstajati.« Namreč v zvezi s klubskimi »damami«.

Leto 1961. št. 8. stran 399.: »Ravnika je poizkus, preusmeriti to borbenost mladine v kulturno delo, nujno moral ločiti od prav tistih skalašev, ki so tvorili idejno organizatorno jedro kluba.«

Leto 1961. št. 8. stran 401.: »Janko Ravnik je nadaljeval: 'Alpinistično udejstvovanje ni popolnoma zadovoljivo, ni bistvenega napredka'. Tedaj je Ravnik zapustil svojo dotedanjo protišportno 'linijo'. — 'Za skalaša mora biti alpinistika obvezna (!!) in člani morajo delati prvenstvene vzpone (!!), čeprav neznatne in lahke.' Po polemiki — se je profesor vrnil k svoji pravi miselnosti: 'Alpinizmu je treba dati znanstveno podlago —'.«

Leto 1961. št. 11. stran 633.: »Preden pa je odšel s predsedniškega mesta (namreč prof. Ravnik), je začel svojo zadnjo veliko in za Skalo skoraj usodno akcijo: Gradnjo koč na Voglu.«

Leto 1962. št. 1. stran 25.: »Posledica vsega tega je bila kriza Skale. Ta se je kazala v naslednjih oblikah: nasprotja med podružnicami in osrednjim klubom; stremljenje po razbijanju enotnosti v nekako federalistično ureditev; padanje delovne morale; iskanje gmotnega dobička od kluba; pomanjkanje pobude, izostanek akcij, razmah osebnih afer in splošno kapitulantstvo.«

Leto 1961. št. 11. stran 632.: »Iz tega se jasno vidi, v čem je bilo bistvo krize: V velikem zadovoljstvu skalašev s samim seboj in v njihovem strahu, da ne bi

novinec, nevreden njihove družbe, zmanjšal njihove vzvišenosti. — Na to so dobili nekaj novih članov, zelo jih je pa veselilo, ko so se teh lahko spet znebili.«

Leto 1962, št. 1, stran 32.: »Da pa ni imela (Skala) vere v svoje poslanstvo in svojo bodočnost, to je bilo najhuje.«

Ni nam do tega, da bi zavračali vse netočnosti in nepravilnosti v Škerlakovem spisu, ker se nekatere pobijajo same s svojo paradoksnostjo. Zato se omejimo le na najpomembnejše in bistvene stvari.

Že razdelitev Skale na šest dob se nam ne zdi pravilna. Vse alpinistične panoge, ki karakterizirajo posamezne »dobe«, so se razvijale ves čas obstoja Skale vzporedno, niti ena ni zamrla v eni ali drugi dobi na korist druge, seveda je prevladovala sedaj ta sedaj druga, vendar ne toliko, da bi to upravičevalo gornjo razdelitev.

»Markacijska doba« je popolnoma nebitvena za Skalo. Čeprav se je markiranje potov vlekle več let v zvezi s SPD, je bilo to le zapuščina prejšnje nealpinistične dobe, ko se je SPD borilo za naš nacionalni obstanek. Te zapuščine se Skala ni mogla otresti preko noči, posebno še, ker je SPD pri zaznamovanju potov zelo potrebovalo pomoči skalašev, zlasti v slabo obiskovanih in neobdelanih področjih.

Škerlak trdi, da je Skala kopirala svoje markacijsko znamenje (bel krog z rdečim kolobarjem) po avstrijskem vzorcu. To ni točno. Ta znak je nastal kot plod dolgih razpravljanj na številnih sejah markacijskega odseka, s sodelovanjem pok. Alojzija Knafeljca kot zastopnika SPD. V Avstriji je uporabljala isti znak sicer avstrijska armada v prvi svetovni vojni za označevanje vojaških potov, ne pa avstrijska gorniška društva. Skalaško znamenje je pa nastalo na naših tleh popolnoma samostojno in ne kot kopija tega avstrijskega vojaškega znaka.

Nerazumljivo nam je, zakaj Škerlak ravno zadnjo »dobo« Skale imenuje alpinistično. Saj je Skala svoj največji vzpon v alpinistiki dosegla v prvih desetih letih obstoja, v svoji »klasični« dobi. Zadnja leta Skale pred drugo vojno so bili pa doseženi alpinistični uspehi v okviru kluba zelo skromni in pičli, pomembnejših prvenstvenih vzponov v tem času sploh ni bilo.

Klub Skala je bil v začetku družba mladih, idealnih in podjetnih fantov, ki so stremeli za sprostitev in borbo v gorski naravi ter za obogatitvijo svoje duševnosti v tej dejavnosti. Svoje ideologije si niso ustvarili z neplodnimi pisarniškimi in kavarniškimi debatami, temveč z drznimi podvigi v gorah, s plezanjem, gorskim smučanjem ter zimsko alpinistiko. S tako dejavnostjo v naših Alpah je Skala izvršila veliko vzgojno delo, večje kakor bi ga dosegla z raznimi tečaji in predavanji, za katere ji je manjkalo v začetku izkušenj in organizacijskih prijemov.

Nesmisel je, kar trdi Škerlak, da je Skala postala iz alpinistične smučarska organizacija (citiraj spredaj). Vedeti moramo, da je bil smučarski šport kakor alpinizem po prvi svetovni vojni pri Slovencih še v povojjih. Preje so smučali pri nas le posamezniki (pri tem mislimo seveda le na športno smučanje), ki so prinesli smuči iz avstrijske vojske, in pa skupina »Drena«, ki je bila pa tudi zelo maloštevilna. Obedve pomembni športni panogi (alpinistika in smučanje) v Sloveniji sta se pravzaprav spočeli, razvijali in kuhali v majhnem kotličku, ki mu je bilo ime Turistovski klub Skala. Razumljivo je, da je bilo pri tem kljub majhnemu številu skalašev veliko idej, predlogov, akcij itd. in da je pri tem prišlo tudi do trenj in nasprotstev, brez katerih ne gre, če je pri stvari udeležena razborita mladina. Vendar pri tem ni šlo za bistvena načelna nasprotstva, saj se je večina skalašev, ki so gojili športno smučanje s tekmami, udeleževala v zimski, pa tudi v plezalni alpinistiki. Ta trenja, pri katerih sta bila sporna samo način in sredstvo, ne pa bistvo in smoter, so samo izostrila mišljenja in zblížala razne struje v skupnem delu, ne pa jih razdvajala ali celo ogrožala obstoj Skale.

Neresna je nadalje Škerlakova trditev, da je smučarstvo ogrožalo zimsko alpinistiko pri Skali. Ravno nasprotno je res: z razvojem smučarstva so postali dostopni skalašem grebeni in stene naših gora. S smučmi se je povzpela skalaš do njihovega vznožja, nato pa si je s cepinom in derezami utrl pot do zasneženih vrhov.

Resneje smo se začeli skalaši poglobljati v alpinistično ideologijo, tako v etično kakor estetsko, šele pod predsedstvom prof. Janka Ravnika. Ravnik je bil idejno orientiran v moderno alpinistično smer. Izvršil je veliko plezalnih vzponov v Savinjskih in Julijskih Alpah, čeprav ne najtežjih in prvenstvenih, posebno pa se je udeleževal v alpskem smučanju in zimski alpinistiki. Napravil je veliko visokogorskih smučarskih tur v zimskem in pomladanskem času, presmučal vse naše gore, zlasti Julijske Alpe in Karavanke; v družbi s Kvedrom in Ogrinom je preplezal severozahodni greben Jalovca pozimi. Ravnik je bil med drugimi skalaši tudi organizator alpskega in športnega smučarstva. Ni hotel, kakor trdi Škerlak, preusmeriti borbenost

mladine v kulturno delo, temveč povezati njeno športno dejavnost s kulturno alpinističnim delom.

Škerlak trdi v svojem spisu, da je bila gradnja koč na Voglu, katere iniciator je bil Ravnik, usodna akcija za Skalo. Za to trditev ne najdemo nikjer utemeljitve. Tudi Skala, čeprav strogo alpinistična organizacija, je imela pravico postaviti si svojo postojanko, kjer bi imeli člani svoj dom. Seveda je bilo treba značaj in obseg te postojanke prilagoditi gospodarskim okoliščinam.

Velike prednosti koč na Voglu so bile: razmeroma lahek dostop od Bohinjskega jezera; uporabnost koč v vseh letnih časih, zlasti v zimskem in pomladanskem; krasni tereni za alpsko smučanje, treninge, slalom; s koč na Voglu so bili povezani smučarski tereni na obsežni Komni preko Rodice in Črne prsti s smučišči na Jelovici (Ratitovec); vsa ta širna alpska smučišča, dotlej neznana širši športni javnosti, so se s koč na Voglu odprla in postala zanjo dostopna; pomemben je bil tudi estetski moment; podobnega mesta, kakor je Rjava skala, kjer je stala skalaška koč, s takim pogledom na Bohinjsko jezero in na Triglavsko skupino, ne najdemo nikjer v naših gorah.

Ta veliki greh z gradnjo koč na Voglu je po mnenju Škerlaka zakrivil prof. Ravnik. Skalaši mu tega nismo zamerili. Ravnik je slikovni poet Bohinja, nad to pravljico dolino je hotel imeti tudi skalaški dom; saj je bil s Skalo pravtako povezan kakor z Bohinjem, svojim rodnim krajem. Po našem prepričanju ni napak ukrepal. O tem govore gornja dejstva.

Prof. Ravnik je izrazito umetniška narava (glasbenik, komponist, umetnik-fotograf). Zaradi tega je razumljivo, da je bila tudi pri delu v Skali močno poudarjena estetska komponenta s planinsko fotografijo, kakor tudi etična v smeri znanstvene alpinistične dejavnosti, kar tako zelo bode dr. Škerlaka. Če je pa kot starejši skalaš in predsednik včasih grajal mlade, neugnane plezavce, ki so dostikrat res veliko tvegali pri težkih plezavnih vzponih ob pomanjkljivi tehniki in sredstvih, je to storil le v šaljivem tonu in v mili očetovski obliki, toda vedno »primus inter pares«, prvi med enakimi, da mu tega nihče ni mogel zameriti. Ni moglo biti tu govora o različnih ideologijah. V Skali so se ob različnih značajih, temperamentih, poklicih, duhovnih kvalitetah, ob različni starosti članov razvile posamezne zvrsti in stopnje napredne alpinistične miselnosti, to pa imamo tudi v vsaki drugi delavni organizaciji, posebno pa v alpinističnih. Razumljivo je, da mladina stremi za ostro borbo in ekstremnimi alpinističnimi dejanji, starejši pa plezajo umerjeno in preudarno ter kritično opazujejo mlajše tovariše. Umetniki iščejo v gorah estetskih momentov, lepih prizorov in nastrojenj, sociologi in filozofi etičnih vrednost. Vse skupaj pa veže enotna misel o globoki etični vrednosti alpinizma. Tako je bilo takrat v Skali.

Seveda so bila tudi pri Skali nasprotstva in trenja, kakor že omenjeno, ki so neogibna v vsakem aktivnem društvu. Vendar je ostrina spora v govoru čisto druga kakor v besedi. V zapisnik morajo priti tudi nasprotstva in besedni dvoboji. Ta zapisnik je pa le zaupen dokument, namenjen samo članstvu, ne pa široki javnosti. Če se vsebina takega zapisnika objavi javno, izzveni tak spor veliko ostreje, da, celo sovražno. Izrečena beseda je veliko milejša, včasih samo šaljivo pikra. V tem pogledu je Škerlak veliko pogrešil.

V tem smislu je razumeti tudi Kvedrovo kritiko skalaškega filma, ki jo Škerlak zelo napihuje, čeprav sam priznava, da ni bila naperjena osebno proti Ravniku in drugim filmskim delavcem. Škerlakovo pisanje pa vendar napravi mučen vtis. Vsi skalaši vemo, da je bila Kvedrova kritika tovariška in ne sovražna. Zato ta stvar, med mnogimi drugimi, ne sodi v pisano zgodovino.

Ravno tako ne sodijo v javnost izstopi in celo izključitve članov z navedbami imen. Zgodovina, kakor naj bo objektivna in kritična, mora biti pisana tudi s taktom in občutljivo, zlasti če gre še za živeče ljudi, ki so prizadeti. Škerlak se ni samo pregrešil proti temu pravilu, ampak so tudi nekateri razlogi, ki jih navaja za izstopne in izključitve članov, napačni. Tako je tov. Gnidovec izstopil iz drugih razlogov, kakor jih navaja Škerlak, Debelakova in Deržaj nista bila izključena zaradi nezgode v Triglavski steni, temveč zaradi druge zadeve. Sodimo, da o teh stvareh ni umestno tu razpravljati.

V 8. številki Pl. V. letnik 1961, navaja Škerlak, da se Skala ni odzvala prošnji Zveze slovenskih tabornikov leta 1925., da bi jim skalaš predaval o alpinizmu. Ne vemo, ali je ta trditev točna in če je Skala imela razlog, da se prošnji ne odzove, ali pa je pozabila nanjo. Po današnji presoji bi bila to napaka Skale, vendar se nam zdi neumestno tako malenkostno stvar kritizirati po 37 letih. Značilno je za Škerlakovo

stil, da take drobne — recimo — nepravilnosti izvrtja in jih servira v jubilejni številki Planinskega Vestnika.

Dr. Klementa Juga odpravi Škerlak na nekem mestu svojega spisa na kratko, da ni bil dosežno uravnotežen. Jug se je kot filozof v svoji stroki še zelo mlad uveljavil s samostojno miselnostjo in svojskimi tezami, ki jih je upošteval domači, pa tudi mednarodni znanstveni forum. Dvomimo, da bi bil Škerlak upravičen izrekati tako kategorično sodbo o Jugu, našem alpinističnem vzorniku.

Dr. Henrik Tuma je v slovenskem alpinizmu tako velika osebnost, da se nam zdi Škerlakovo pisanje o njem na nekaterih mestih skrajno neumestno. Nesmiselno je kritizirati Tumovo knjigo »Pomen in razvoj alpinizma« sedaj po 30 letih in pobijati njegove trditve. Vsak človek, ki veliko dela, dela tudi napake; kdor pa nič ne dela, tudi napak ne dela in ga imamo lahko za filozofa. Napake, ki jih očita Škerlak dr. Tumi, pa niti ne sodijo v alpinistično področje in za njihovo kritiko ne bi smelo biti prostora v zgodovini alpinističnega kluba.

Skrajno netaktno in neprijetno proti Tumi obravnava Škerlak konflikt zaradi članka Debelakove o nezdigi v triglavski steni. Tudi ta stvar ne sodi v »Zgodovino Skale«, ker je zgolj osebna zadeva, za razvoj Skale nebitna. Delež dr. Tume je v našem alpinizmu tako velik, njegovo delo tako zaslužno in pomembno, da smatramo Škerlakovo pisanje za omalovaževanje njegovega dela in blatenje njegovega spomina.

Škerlak v svojem spisu precej obširno citira mnenje dr. Rajka Ložarja o Jugu, Tumi in Tumovi knjigi, seveda je kritika negativna. Ne moremo si zato misliti, da bi Škerlak vsaj delno ne simpatiziral z Ložarjevim mnenjem. Med drugim citira Ložarja, češ da Jug ni bil reformator, temveč deformator in plitek ideolog ter poleg Tume najslabši zagovornik alpinizma. Rajko Ložar je za nas zelo nezanimiva oseba, niti ni bil alpinist in zato njegovega mnenja ne upoštevamo. Ne moremo se izogniti misli, da je bil Tumov in Jugov nasprotnik bolj zaradi svetovno-nazorskih diferenc kakor zaradi nasprotne alpinistične miselnosti.

Pri obravnavanju skalaške publikacije »Naš alpinizem« polemizira Škerlak z Albionom Torellijem, ki je napisal uvodni ideološki članek. V članku naj bi bil opredeljen uradni alpinistični nazor klubovih članov — alpinistov. To mnenje pa je temeljito zgrešeno, ker je članek izšel pod Torellijevim imenom in po vsej vsebini ni to, kar meni Škerlak, temveč zgolj razmotrivanje pisca o tem, kakšno vrednoto mu alpinizem pomeni, s čimer pa kak alpinistični nazor še zdaleka ni zajet. Zato je nesmiselno postavljati ta »nazor« v nasprotje z drugim nazorom, ki naj bi bil po Škerlakovem mnenju edino pravilen, pri vsem tem pa tega svojega nazora sploh zadostno ne opredeljuje. Članek je bil napisan pred 30 leti. Ali je pravilno, da se presojajo idejne osnove takratne dobe po merilih sodobne družbene ureditve in njenih idejnih osnov? Vprašanje, ali je alpinizem šport ali ne, je rešil dokončno šele čas in z njim združene spremembe, ki so — posebno še pri nas — zares velike. Zato so tudi ta razglabljanja po 30 letih odveč.

V 9. številki Pl. V. 1961 stran 483 citira Škerlak sicer neobjavljeno mnenje marksistične skupine (menda študentske) o »Našem alpinizmu« in o sodobnem alpinističnem nazoru. Iz citiranega je razvidno, da je ta skupina sploh odklonila sodobno alpinistiko, češ da je dosti dela in borbe v razrednem in socialnem boju, zakaj bi mladi ljudje tvegali svoje življenje v gorah za »namišljene ideale«. Čas je pokazal, da ta politična skupina s svojim ozkim gledanjem ni imela prav, saj propagirajo in podpirajo alpinizem danes vse socialistične države.

Ko piše Škerlak v svojem spisu o odnosih glavnega odbora Skale do podružnic, v tem pisanju kar mrgoli samih nasprotstev in konfliktov. Seveda je prišlo med osrednjim odborom in podružnicami sem ter tja do trenj, vendar so bila le kratka in prehodna. Škerlak vsak malenkosten spor napihne v afero in »škandal«. Posebno podrobno razpravlja o sporih ljubljanskega odbora s savinjsko podružnico. Člani bivših odborov ljubljanske in savinjske Skale vemo, da je bilo razmerje med obema skupinama tovariško in iskreno. Savinjska podružnica je pritegnila veliko mladine in jo zainteresirala za alpinizem, predvsem mladino iz Gornje Savinjske doline, kjer ni bilo podružnice SPD. Ta mladina bi se sicer ne vključila v nobeno drugo gornjsko organizacijo. Pri tem delu je podružnico moralno krepko podpiral osrednji klub v Ljubljani. Pri sprejemanju neprimernih ljudi v članstvo savinjske podružnice, kar trdi dr. Škerlak, da je očital osrednji odbor podružnici, je šlo za eno samo osebo. Ta stvar se je hitro uredila.

Netočna je Škerlakova trditev, da so bile leta 1931 politične razmere med Savinjčani napete in da se je podružnica že tedaj morala braniti pred Nemci in njihovimi slovenskimi somišljeniki. Pač pa je po okupaciji Avstrije vznemirjal savinjsko po-

družnico poizkus skupine članov nemškega športnega kluba («Ski — Klub») iz Celja, ki pa so bili po rodu Slovenci, da bi se včlanili v Skalo. Njihov sprejem je bil soglasno odklonjen. Podružnica je ostala zavedno slovenska do okupacije.

Škerlak navaja spore med savinjsko podružnico in osrednjim odborom tudi po letu 1935 in očita temu odboru birokratske odnose do podružnic; ti spori naj bi se vedno bolj zaostrovali. V resnici so bila to le majhna nasprotstva, ki pa nikakor niso vplivala na medsebojne tovariške odnose niti ne na število članstva, ki je ostalo neizpremenjeno; tudi aktivnost podružnice v teh letih ni popustila. Leta 1939 se je število članstva res nekoliko znižalo, to pa zaradi izločitve nekaterih članov, ki niso bili alpinistično aktivni.

Škerlak zelo obširno obravnava tudi odnose Skale do SPD. Popisuje n drobno vse mogoče in nemogoče spore in nasprotstva. Med drugim očita Skali, da pri spremembi osrednjega odbora SPD leta 1930, ki jo je vodil klub, ni postavila za svojega predsedniškega kandidata dr. Tuma. Skala je imela ta namen, vendar je Tuma na sestanku Skalašev v Narodni kavarni dne 28. marca 1930 to kandidaturo odločno odklonil, češ da se bori za preusmeritev SPD v alpinističnem smislu, ne pa za predsedniško mesto. Poleg tega je bil dr. Tuma član Skale ter bi že radi tega ne bila umestna njegova kandidatura. Skala bi se s tem izpostavila očitkom, da sili svoje ljudi na vodilna mesta v osrednjem odboru SPD. Dr. Tuma je bil osebnost z visoko etiko. Vkljub svojim velikim delovnim uspehom je ostal vedno skromen, daleč od osebnih koristi in časti.

Nadalje očita Škerlak Skali, da ni lepo ravnala z dr. Franom Tomiškom, češ da je bil pošten in delaven človek. Skala je zelo visoko cenila dr. Tomiška, njegove zasluge za slovensko gorništv o in njegovo nacionalno borbo proti ponemčevanju naših gor a. Zato je hotela obdržati v odboru SPD dr. Tomiška kot predsednika, kot odbornika pa še Janka Mlakarja in Maks a Hrovatina, ves ostali odbor pa izmenjati, ker ni bil sodobno alpinistično usmerjen in je bilo sodelovanje z njim nemogoče. Dr. Fran Tomišek je bil ravno na pobudo Skale ponovno izvoljen za predsednika, 26. junija 1931 je pa sam odstopil, nakar je bil izvoljen za predsednika dr. Pretnar, ki ni bil skalaš.

Dr. Tomišek je kmalu potem spoznal, da Skala ni hotela z reorganizacijo škodovati SPD. Udeležil se je proslave 10-letnice Ravnikovega predsedovanja maja 1932 leta in je imel daljši govor, v katerem je med drugim dal priznanje Skali za reorganizacijsko delo v SPD. V sejh nih zapisnikih Skale je ta interna slovesnost gotovo zabeležena in bi jo Škerlak moral omeniti v svojem spisu, ker je važna za odnose med obema organizacijama.

Neosnovana je Škerlakova trditev, da je »zmaga« v SPD zelo veliko stala Skalo, t. j. »napredno idejo«. Z reorganizacijo v SPD je želela Skala ustvariti boljše pogoje za napredno usmeritev slovenskega gorništv a, in to seveda tudi na osnovi tesnega sodelovanja z SPD. Če bi si lastila Skala monopol za slovensko alpinistiko, ne bi reorganizirala SPD. Zato tudi ni videla ob ustanovitvi akademskega alpinističnega odseka SPD konkurenčne organizacije, ravno tako ni štela izvenskalaških plezalnih navez za konkurenčne. Odbor kluba se je zavedal, da je vse takratno alpinistično delo in udejstvovanje plod njegovega dolgoletnega snovanja in truda, da je treba to delo složno gojiti in v tem pokretu tovariško sodelovati, če je hotel doseči še nadaljnje uspehe. Skala se je tudi zavedala, da je Jugoslavija imela za mejaša nemško državo. Avstrijski in nemški alpinisti so že pred prvo svetovno vojno in po njej zelo radi obiskovali naše gore, plezali v njih in delali tudi prvenstvene vzpone. Odkar smo imeli lastno državo, nam ti ljudje politično niso bili več nevarni, pač pa lahko prestižno, saj so napravili precej prvenstvenih vzponov še po prvi svetovni vojni. Zaradi tega je Skala stremela za složnim delom z vsemi organizacijami in skupinami na alpinističnem področju. Prizadelo nas je, če je tuja naveza preplezala prvenstveno smer v naših gorah; veselili smo se pa vsakega prvenstvenega vzpona, ki so ga izvedli naši ljudje, čeprav niso bili skalaši.

Odnosi Skale do SPD so bili zmeraj korektni, za časa predsednika dr. Pretnarja pa prav prijateljski in pristrčni. Klub je sodeloval z osrednjim odborom SPD na vseh alpinističnih področjih in koordiniral z njim svoje delo.

Ko piše Škerlak o »alpinistični dobi« Skale, razpravlja o »ideologiji« te dobe, ki naj bi bila čisto svoja. Ta ideologija, ki jo utemeljuje celo s Freudovo psihoanalizo, je Škerlakovo subjektivno naziranje in nikakor ne sodi v zgodovino Skale.

Škerlak trdi o Tumovi knjigi »Pomen in razvoj alpinizma«, da bi jo lahko skrčil na eno petino njenega obsega. Mi pa trdimo, da je Škerlakova »Zgodovina A K Skale« veliko preobširna in razvlečena, da se spušča v nebitvene podrobnosti in celo

do ravni banalnih marenj, ki resnega bravca ne zanimajo. Njegova izvajanja postavljajo včasih skalaše in klub samo v slabo in napačno luč. Značilno za ta spis je, da pretirava vse negativne, čeprav nepomembne pojave pri Skali; stil je pogosto prav nedostojen.

Škerlakova »zgodovina« ni dosledno pisana v časovnem redu in zaradi razvlečenosti in razmotrivanj o nepomembnih drobnjarijah izgublja glavno nit dogajanja, tako da bravec nima nobenega pregleda.

Neumestna so Škerlakova ideološka nasprotovanja izvajanjem dr. Tume in Torelija ter njegovi pravopisni in slovnični popravki. Vse to ne sodi v zgodovino, temveč kvečjemu v poseben članek, če že hoče polemizirati s trditvami, napisanimi pred 30 leti. Zgodovina mora biti pisana stvarno, jedrnato, kritično in predvsem objektivno.

Dr. Škerlak je zbral obsežen zgodovinski material o Skali, vendar ga ni nepristransko obdelal. Prav je, da bi se oteli pozabi zgodovinski podatki o Skali. Skalaši, ki smo dajali piscu podatke, pa zdaleka nismo mislili, da bo napisal to »zgodovino« v tako izkrivljeni obliki. Njegovega spisa ne moremo šteti za zgodovino, temveč le za neobjektivno kritiko Skale.

Naša dolžnost je, da pristavimo k Škerlakovi »Zgodovini A K Skale« te svoje pripombe, da dobi čitatelj, ki ni doživljal dobo Skale, vsaj kolikor mogoče verno sliko o tem alpinističnem klubu.

Ne nameravamo se spuščati v polemiko in je s temi vrsticami stvar za nas končana.

Joža Čop l. r.

Adi Keržan l. r.

Tine Kocmur l. r.

Danilo Martelanc l. r.

prof. Janko Ravnik l. r.

Boris Šega l. r.

Albin Torelli l. r.

Franjo Vilhar l. r.

ing. Lojze Žumer l. r.

dr. Mirko Kajzelj l. r.

Edi Keržan l. r.

prof. Marjan Lipovšek l. r.

Drago Korenini l. r.

Andrej More l. r.

Ciril Praček l. r.

Stanko Ravnik l. r.

Milan Šporn l. r.

Franc Torkar l. r.

Uroš Žigon l. r.

dr. Vlado Kajzelj l. r.

Milan Kham l. r.

Cene Marinko l. r.

Egon Planinšek l. r.

Stane Predalič l. r.

Janko Škerlep l. r.

dr. Stane Tominec l. r.

prof. Ciril Velepčič l. r.

Uroš Župančič l. r.

Na vrhu Stola

(Za nov Prešernov planinski dom)

UROŠ ZUPANČIČ

Slovenski narod se že sedaj načrtno pripravlja na pomembno planinsko obletnico. Saj smo Slovenci izrazito alpski narod. To dovolj jasno izražamo s preko 55 000 aktivnimi planinci, plezavci in alpinisti, ki so vključeni v aktivno delo stotih planinskih društev, 25 alpinističnih in številnih mladinskih planinskih odsekov.

Planinska zveza Slovenije je sredi priprav za svoj sedemdeseti življenjski in delovni jubilej.

Odveč bi bilo tu na tem mestu govoriti o naši planinski zgodovini.

Triglavski prijatelji iz bohinjske Srednje vasi so bili prvi. V Bohinju so se rodili, živeli in delali naši planinski pionirji.

Toda čas je zahteval novih dejanj. Sosedje so v svojem nenasitnem pohlepu vedno bolj grabežljivo segali s *kljukastimi* prsti po našem veličastnem gorskem svetu. Hoteli so spremeniti in izmalčiti podobo teh gora. Pod vsemi mogočimi krinkami in naslovi so neprenehno in vztrajno odtujevali našo zemljo.

Piparji so predstavljali prerod Triglavskih prijateljev, oni in za njimi vsi ljubitelji gora so do prve svetovne vojne odigrali v naših gorah vidno in pomembno narodno obrambno vlogo.